

▶ VEČERNA PREDSTAVA ZA DEVETOŠOLCE. SI UPAMO?

/ Bernarda Mal in Matej Žist / OŠ Jurija Vege Moravče

- ▶ Na šoli smo se odločili učencem v okviru kulturnih dni v vsakem razredu ponuditi drugačne vsebine. Tako jih na koncu druge in v tretji triadi na šoli obiše izvajalec etno glasbe, spoznavajo kulturno in stavbno dediščino kraja v obliki delavnic na terenu in na gradu Tuštanj, v devetem razredu pa jih povabimo na ogled večerne kulturne prireditve.

Celovit pristop k obisku kulturne prireditve

V članku bova predstavila naše ideje, spoznanja in predloge za organiziranje kulturnega dneva z ogledom kulturne prireditve in vam s tem ponudila koncept izvedbe takšne dejavnosti. Doba, v kateri se nahajamo, od nas namreč terja celovit pristop k takšni dejavnosti. Koncerta ali gledališke predstave si torej ne bomo ogledali tako, da bi učence odpeljali, posedli, pobrali in pripeljali. Celovit pristop terja, da pred prireditvijo ustvarimo ustrezno obzorje pričakovanj ter učence vzgojimo in oborožimo s poznavanjem zvrsti predstave in pravil primerne obnašanja. Po prireditvi se vrnemo k zbranim vtisom in smiselno na to vežemo vzgojno-izobraževalno delo pri pouku. Tak celovit pristop je smiseln, ker:

- ▶ daje praktične rezultate: obvaruje nas neprimerne obnašanja učencev na prireditvi ter s tem očitajočih pogledov, sramu in sankcij; prav tako je že na načelni ravni šolske vsebine smiselno vezati na take dogodke;
- ▶ želimo kulturni prireditvi in kulturi nasploh dati ustrezno težo: prisotni si zaslužijo užitek doživetja dogodka, omogočeno jim je učenje na izkušnji;
- ▶ moramo skrbeti za primeren odnos do kulture že skladno z učnimi načrti in cilji slovenske šole: takšno delo otroka vzgaja v kulturnega odraslega.

Primer izvedbe

Bistven za izvedbo je pristop v treh stopnjah. Dejavnosti pred obiskom, obisk in dejavnosti po obisku. Katerokoli izmed stopenj izpustimo, s tem okrnemo tudi doživetje učencev. Poudarek se iz samega obiska premakne na predhodno fazo načrtovanja. Želimo biti prepričani, da smo učencem ponudili vsa potrebna spoznanja v zvezi s takšnim udeleževanjem, zato bomo učence temeljito pripravili. Dodano vrednost za učence predstavljajo nekatera izhodišča pred izbiro kulturnega dogodka:

- ▶ napotimo se iz neposredne okolice domačega kraja; čeprav je res, da je vstopnica

za npr. vaško gledališče navadno cenejša, logistika pa lažja, prav odhod na novo prizorišče prida k slavnostnemu občutku;

- ▶ izberemo večerne predstave; takšne predstave odtehtajo naš dodatni organizacijski in prepričevalni napor s čarom večera, slavnostjo;
- ▶ predstave so odprte za javnost; torej niso umetno ustvarjeno vzdušje samo za šole rezerviranih dvoran – to bi pomenilo samo podaljšek učilnice, v kateri je skrb za red naložena učitelju, v tem primeru pa je vsakdo odgovoren zase;
- ▶ izberemo kvalitetne predstave; kar pomeni sicer nekaj višje stroške, a izhajamo iz prepričanja, da je za mnoge to prvi tak dogodek, za koga pa bo morda ostal edini tovrstni v življenju.

Učenci naj o dogodku izvedo že kmalu. Večkrat ga omenimo, kot nekaj, kar sami že težko pričakujemo. Začnemo lahko že nekaj tednov prej in jim prireditve v grobem predstavimo: vprašamo jih, kakšne izkušnje s tovrstnimi prireditvami že imajo, česa se najbolj veselijo, kaj jih moti ali skrbi, kaj pričakujejo, seznanimo jih z vsebino, avtorji, izvajalci in zvrstjo (opera, glasbena komedija, koncert, drama). Predhodno se posvetimo še izbranim oblačjenju za slovesnost – čeprav so pravila oblačenja manj stroga in toga kot nekoč, je prav, da se za večerno priložnost uredimo skrbneje in ji tudi s tem pridamo posebno vrednost.

Približajmo učencem bonton

Pred odhodom na večerno kulturno prireditve se v popoldanskih urah zberemo na šoli in organiziramo delo po učnih skupinah. Kratek kviz na temo bontona ozavešča, kaj bonton je, in prinese spoznanje, da so nam mnoga pravila slabo poznana. Ponudimo jim različne odgovore na vprašanja, kako se pravilno je špagete, kivi, obnaša v hotelu, gledališču, ob smrti, v bolnišnici ipd. Motiviramo jih za pogovor o posameznih pravilih obnašanja v kulturni ustanovi, kamor se podajamo (npr. obnašanje v gledališču, operi, na baletu).

Učenci po kvizu in pogovoru izdelajo svoj »opomnik« o obnašanju. Na prepognjen A6 format, (lahko) okrašen s podobo gledališča, si zapišejo, narišejo, skicirajo, pobarvajo ... kar se jim je iz pogovora vtisnilo v spomin. Tak izdelek potisnejo v žep in odidejo z njim na prireditev, kjer jih že zavedanje, da je »plonkec« v žepu, spodbudi k upoštevanju bontona. Pogovor začnimo še s pregledom nekaterih splošnih pravil obnašanja z različnih koncev sveta. Medtem ko se npr. v Argentini spodobi zamuditi na dogovorjeno srečanje, tega Nemci ne prenašajo; v Sloveniji srebanje iz krožnikov razglasimo za nekulturno, na Japonskem pa ni nič neobičajnega, če moški glasno posreba rezance iz sledice. Izvedba vseh treh dejavnosti (kviz, izdelava svojih opomb, pregled zanimivih navad) je dejavnost za eno šolsko uro. Pred odhodom iz šole učencem razdelimo še vstopnice, da prevzamejo skrb za hranjenje le-teh in da lahko nemoteno vstopajo v dvorano.

Med in po obisku kulturne prireditve

Če je bila predhodna stopnja izvedena ustrezno, na samem prizorišču ne bomo imeli težav. Učenci bodo spoštljivo vstopali v kulturne prostore, se znali v njih vesti, pristopili bodo z zanimanjem in pričakovanji, se znali odzivati in zapuščati prostore. Naša vloga je minimalna. Z zgledom učencem pokažemo, da sta strah in negotovost (v za mnoge popolnoma novi situaciji) odveč. Umirjeno in neformalno se z njimi pogovarjamo. Obisk kulturne prireditve postane – čisti užitek.

Po obisku je bistveno, da (praviloma) dobre vtise čim bolj »trajno vtisnemo« v spomin. Učence vprašamo po občutkih, se z njimi pogovarjamo o prikazanem, o drugih obiskovalcih prireditve, igralcih in pevcih, s tem povezanih poklicih, pa tudi o napakah v vedenju odraslih, lastnih pogledih ter predlogih za izboljšanje predstave in izvedbe kulturnega dne. Prenovljeni Učni načrt za slovenščino predvideva tvorjenje pripovedovalnega besedila o svojih doživetjih, sprejemanje in tvorjenje umetnostne kritike, zato učenci prebirajo primere ocen, vezanih na

prireditve, se do njih opredeljujejo, tvorijo svoja besedila. Za ponavljanje in utrjevanje zmožnosti tvorjenja besedila jim lahko ponudimo še opis poti, oznako (književne) osebe, poročilo o zanimivih dogodkih ter predstavitev svojega doživljanja aktualnih dogodkov in svojega mnenja o njih. Tolikšen nabor možnosti nam omogoča pestrost in diferenciacijo znotraj učne skupine. Poskrbimo, da doživetja ne pozabijo prehitro in da se do njega polstrokovno opredeljujejo.

Refleksija, spoznanja

Odziv učencev do tako zamišljenega dneva je sprva praviloma zadržan, pozneje pa izredno pozitiven. S predhodnim omenjanjem prireditve poskrbimo, da jih dogodek (sicer zadržano) zanima, ustvarijo si svoje obzorje pričakovanj. S premikom na večerne ure mu pridamo posebno težo in občutek izjemnosti. S predpripravo spoznajo, da zapuščajo prostor šolske učilnice in vstopajo v nove prostore z drugimi ljudmi, kjer veljajo drugačna pravila in drugačno sankcioniranje za njihovo neupoštevanje (npr. sovražni pogledi okolice, glasno negotovanje). Kreativno delo in odprt učni pogovor z izmenjajočimi se mnenji omogoči njihovo občutljivost na ta vprašanja. Zadržanost učiteljev pri usmerjanju učencev

na samem prizorišču utrdi občutek odgovornosti in samostojnosti, pa tudi občutek, da jim učitelji zaupajo.

Predvsem fazi predpriprave in naknadnega dela omogočata nešteto možnosti praktičnega vključevanja dogodka. Učenci bi lahko z napisi opremljali sličice, ki bi govorile o bontonu, risali bi svoje stripe, kreativno sestavljali pravila z nebesednimi znaki, pregledovali in povzemali publicistične članke o neprimernem obnašanju. Za kreativne in uspešne celovite pristope k organizaciji ogledov kulturnih prireditev smo pozorni tudi na pravilno odmerjanje in občutek. Pred leti smo se npr. ob obisku gledališča v Ljubljani do njega sprehodili po ulicah. Popestrili smo ga z ugankami, ki so potovale po skupini učencev, in občasnim komentiranjem. Očitno je bila šolska predpriprava dovolj, vmesno »pametovanje« pa je nestrpne učence prej motilo kot motiviralo. Učenci so bili v pričakovanju dogodka. Poseben vtis pa je, nasprotno, nanje naredil večerni sprehod po predstavi do avtobusa, saj so lahko zaznali nočno življenje mesta, še zlasti septembra, decembra ali maja in junija, ko so mesta praznična ali turistično obiskana. Izjave učencev: »Nisem vedel, da je v gledališču tako fajn«, »Igralci pa res

obvladajo mimiko, gibanje, govor« in »Kdaj gremo spat« vedno znova potrjujejo, da je dejavnost uspela.

Literatura

- Bonton v gledališču (uporabljeno 13. 2. 2012). Dostopno na naslovu: <http://bontonv-gledaliu.blogspot.com/2009/02/bonton-v-gledaliscu.html>
- Kunaver, Dušica (1996): Z lepim vedenjem v lepše čase. Ljubljana: Društvo Vilko Mazi.
- Knežević, Ana Nuša (2001) Oljka: o sporazumevanju in obnašanju; tudi tako govorimo. Radovljica: Didakta.
- Opis predstave GodArt, iluzionistično-glasbena komedija (uporabljeno 29. 2. 2012). Dostopno na naslovu: <http://www.sititeater.si/sl/predstave/godart/>
- Ružič, Silvio, Ružič, Emilija (1975) Bonton: 1000 pravil o lepem vedenju. Ljubljana: Orbital.
- Schneider-Flaig, Silke (2010) Veliki novi bonton: primerno vedenje za vsako priložnost. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Učni načrt za slovenščino (uporabljeno 27. 2. 2012). Dostopno na e-naslovu: http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/prenovljeni_UN/UN_slovenscina_OS.pdf

